

การจัดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและภาษา ต่างประเทศในโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา : แนวทางประยุกต์ใช้ ในโรงเรียนในประเทศไทย

ดร. อัญชลี จันทน์เสม

Abstract

This article mainly summarizes ESL and bilingual program models offered to students whose first language is not English, and also foreign language program models offered to native speakers of English in the U.S. Demographic changes due to a steady influx of immigrants into the U.S. that have affected the No Child Left Behind Act are also briefly discussed. In addition to the changing immigration patterns, the U.S. is promoting to foreign language education to equip English speaking students with foreign language competence. Accordingly, the U.S. has put an emphasis on teaching and learning foreign languages in schools. The last part of this article discusses the implication of the both the ESL and foreign language program models existent in the U.S. Additional examples of foreign language education in non-English speaking countries are given. The article ends with a discussion on how to apply existing models to structure English curricula in Thai schooling systems.

1. บทนำ

การเรียนการสอนภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศเป็นนโยบายทางการศึกษาในทุกประเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบอีกหลายประการ เช่น สภาพทางเศรษฐกิจ นโยบายทางสังคม และแนวทางพัฒนาประเทศนั้นๆ เป็นต้น แต่ละประเทศจึงกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติซึ่งครอบคลุมแนวทางการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาที่มีใช้ภาษาประจำชาติไว้อย่างชัดเจน (Christian; Pufahl; & Rhodes. 2005: Online)

บทความนี้นำเสนอบทสรุปเกี่ยวกับแนวทางการจัดหลักสูตรทั้งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนทั่วไป ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีหลายรูปแบบ

ซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นว่าการจัดหลักสูตรที่เน้นให้นักเรียนไทยได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เช่นหลักสูตรสองภาษา หรือหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางนั้น คล้ายคลึง สอดคล้อง หรือแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่อย่างไร รวมทั้งสรุปว่าแนวปฏิบัติใดน่าจะเหมาะสมกับสภาพการสังคมและการศึกษาของประเทศไทย

2. การเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะประชากรในสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลให้การเรียนการสอน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองมีบทบาทสำคัญ

ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ผู้อพยพจากประเทศต่างๆ จากทั่วโลกหลั่งไหลเข้าประเทศอเมริกาเป็นจำนวนมาก โดยมีอัตราการเพิ่มอย่างรวดเร็วและเป็นทวีคูณ (U.S. Department of Education. 2002: 1-4) ทำให้ในปัจจุบัน ประชากรนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลประกอบไปด้วย เด็กที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ กระทรวงศึกษาธิการของอเมริกาได้ศึกษาสถิติที่ผ่านมาและคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2030 นักเรียนประมาณร้อยละ 40 ไม่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่โดยในบรรดาภาษาต่างๆ เหล่านี้ภาษาสเปนเป็นภาษาที่นักเรียนในกลุ่มผู้อพยพใช้มากที่สุดหรือประมาณ ร้อยละ 77 และอีกประมาณ ร้อยละ 23 ที่เหลือนั้นประกอบด้วยภาษาอื่น ๆ อีกประมาณ 400 ภาษา เช่น ภาษาจีน เกาหลี เวียดนาม มัง อิตาลี และ ภาษาถิ่นของชาวเฮติ เป็นต้น (Kindler. 2002: 6-7)

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายปรับกลยุทธ์และนโยบาย เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมใหม่ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการและฝ่ายการศึกษาของรัฐต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบนี้จึงกำหนดนโยบายการศึกษาเชิงรุกในการจัดการศึกษาให้สนองต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ทั้งนี้งานวิจัยหลายเรื่องสรุปในทำนองเดียวกันว่า นักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ มักประสบปัญหาด้านการเรียน (National Education Association [NEA], 2008) อันเนื่องปัญหาและอุปสรรค 4 ด้าน ได้แก่ (1) อุปสรรคด้านภาษา (Language Load) ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนต้องเผชิญหน้ากับการใช้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาของตน สิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ทั้งในระดับคำ วลี ประโยค และ ข้อความ อาจไม่มีความหมายหรือมี แต่ไม่ชัดเจน รวมทั้งไม่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (2) อุปสรรคด้านการเรียน (Learning Load) เช่น ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการใช้กลวิธีการเรียนอาจไม่เหมาะกับระบบการศึกษาของชาวอเมริกัน (3) อุปสรรคด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Load) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานที่ติดตัวมาอาจไม่เพียงพอหรือสอดคล้องกับหลักสูตรของอเมริกา (4) อุปสรรคที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Load) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านค่านิยม ที่อาจแตกต่างจากวัฒนธรรมของนักเรียนอย่างสิ้นเชิง เช่น บางวัฒนธรรมเน้นให้นักเรียนตั้งใจฟังครูเพื่อจะได้จำสิ่งที่เรียนให้ได้มากที่สุด และไม่ควรถกสายตาคู ในขณะที่ครูชาวอเมริกันคาดหวังให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และสบสายตากับผู้ฟังขณะพูดหรือร่วมอภิปรายในชั้นเรียน เป็นต้น (Meyer. 2000)

นอกจากนักเรียนในกลุ่มผู้อพยพแล้ว ยังมีนักเรียนอีกสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มชาวพื้นเมืองเดิม (Native American) และกลุ่มที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ภาษาอื่นที่มีใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารภายในครอบครัวหรือชุมชนที่ประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมต่ำกว่านักเรียนอเมริกันและนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่อยู่แล้ว นักการศึกษาจึงมุ่งแก้ปัญหาเหล่านี้ ซึ่งเริ่มจากการกำหนดนโยบายที่จะช่วยให้นักเรียนที่กล่าวมาข้างต้นมีทักษะทางภาษาที่ตีพอที่จะเรียนได้ในระบบโรงเรียนรัฐบาล และผ่านเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. จากนโยบายสู่การปฏิบัติ

แนวทางปฏิบัติที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือการที่หน่วยงานและองค์กรที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาได้เร่งดำเนินการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นผลมาจากกฎหมายการศึกษาภายใต้หัวข้อ No Child Left Behind ที่อดีตรัฐมนตรี George W. Bush ได้ลงนามเมื่อปลายปี ค.ศ. 2001 และบรรจุลงในกฎหมายการศึกษาในปี 2002 (U.S. Department of Education, 2005) ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าเป็นกฎเหล็กข้อหนึ่งที่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาต้องทำทุกวิถีทางที่จะช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลทุกคนไม่ว่าจะมีพื้นฐานความรู้เท่าใดหรือใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาแม่ ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยมาตรการและนโยบาย No Child Left Behind นี้ระบุว่าโรงเรียนต้องมีแนวทางปฏิบัติในการช่วยให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียน โดยเบื้องต้นวัดจากการสอบผ่านเกณฑ์ความก้าวหน้าประจำปี (Adequate Yearly Progress) ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานของรัฐ ทั้งนี้ นักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ เป็นเป้าหมายกลุ่มแรกที่แต่ละเขตการศึกษาและโรงเรียนต้องจัดรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อสนองตอบความจำเป็นเร่งด่วนที่จะพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ (Cobb, 2004)

ในนโยบายและการจัดหลักสูตรที่ผ่านมา เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้รับผิดชอบด้านหลักสูตรรวมทั้งเอกสารในแวดวงการศึกษาได้กำหนดใช้คำย่อที่หมายถึงนักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ไว้ต่างๆ กันดังนี้ (Herrera; & Murry, 2005)

1. LEP Students (Limited English Proficient Students) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ LEP ไม่ค่อยปรากฏในเอกสารทางราชการเท่าไรนัก เพราะได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นคำที่ตอกย้ำจุดด้อยด้านภาษา ซึ่งเป็นภาพพจน์เชิงลบมากกว่าความสามารถอื่นๆ ที่นักเรียนมี
2. ESL Learners (English as a Second Language Learners) เป็นคำเฉพาะที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยครอบคลุมนักเรียนทุกคนรวมทั้งผู้ใหญ่ที่อยู่ในช่วงกำลังเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเพิ่มเติมจากภาษาแม่ เพื่อใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการศึกษา

3. CLD Learners (Culturally and Linguistically Diverse Learners) คำนี้กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในการใช้เรียกนักเรียนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภาษาที่หลากหลายแตกต่างจากผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่
4. ELL (English Language Learners) คำนี้ปรากฏในเอกสารทางราชการและทางวิชาการทั่วไป รวมทั้งในบทบัญญัติของกฎหมายการศึกษาโดยครอบคลุมถึงทุกคนที่อยู่ในกระบวนการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษ และดำรงชีวิตในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางได้

3.1 รูปแบบหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

ถึงแม้ว่าหน่วยงานและสถาบันการศึกษาในอเมริกามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือช่วยให้นักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ ที่ในหลักสูตรและเอกสารต่างๆ เรียกว่า English Language Learners (ELL) ได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะช่วยให้ปรับตัวและประสบความสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตรและผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนส่วนใหญ่ (Mainstream Students) แต่ในสถานการณ์ที่แท้จริงแล้ว ยังมีความแตกต่างที่ละเอียดอ่อนมากมายที่ทำให้เขตการศึกษา และโรงเรียนไม่สามารถเสนอรูปแบบที่เหมือนกันทุกโรงเรียนได้ โดยความแตกต่างนี้อาจสืบเนื่องมาจาก (1) จำนวนนักเรียน ELL ทั้งหมด (2) ภาษาแม่ของนักเรียนเหล่านี้ (3) อายุและระดับชั้น (4) พื้นฐานทางการศึกษาและระดับชั้นที่นักเรียนจบการศึกษาก่อนอพยพมาอเมริกา (5) ระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (6) งบประมาณด้านการศึกษาที่เขตการศึกษาได้รับ (7) กฎหมายการศึกษาของรัฐที่โรงเรียนตั้งอยู่ และ (8) ตลาดแรงงานในระดับมหัพภาค เป็นต้น (Carrasquillo; & Rodriguez. 1996; Rennie. 1993; U.S. Department of Education. 2005) ด้วยเหตุนี้การเลือกใช้รูปแบบการศึกษาใด จะต้องพิจารณาจากรายละเอียด 8 ประการข้างต้น

ตั้งแต่ประมาณปี 1970 จนถึงปัจจุบัน รูปแบบการจัดหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีได้ใช้ภาษาอังกฤษ (ปัจจุบันเรียกว่า ELL) สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะใหญ่ๆคือ การศึกษาแบบสองภาษา (Bilingual Education) และการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (English as a Second Language)

3.1.1 รูปแบบการจัดการศึกษาสองภาษา (Bilingual Education Programs)

การจัดการศึกษาสองภาษาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนผ่านประสบการณ์การใช้ทั้ง 2 ภาษาคือภาษาอังกฤษและภาษาแม่ แนวคิดนี้สนับสนุนการใช้ภาษาแม่เพราะเชื่อว่าการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการจะมีการพัฒนาและเป็นไปอย่างราบรื่นถ้านักเรียนได้เรียนในบรรยากาศที่ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อในช่วงที่ยังใช้ภาษา

อังกฤษไม่คล่อง และจากงานวิจัยจำนวนมาก พบว่านักเรียนที่ใช้ภาษาได้สองภาษา ประสบความสำเร็จอย่างดีทั้งด้านการเรียนเนื้อหาวิชาการและพัฒนาการด้านภาษา เช่น National Association for Bilingual Education (NABE) (2009) และงานวิจัยของ McAdam (1998: Online) และ Thomas และ Collier (2002) ระบุว่า การจัดการเรียนการสอนสองภาษาเป็นแนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการให้การศึกษาแก่ผู้พูดภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ เพราะส่งเสริมการใช้ภาษาในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาวิชาการในลักษณะต่อยอดจากสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว ทั้งนี้รูปแบบหลักสูตรสองภาษาเกิดจากการนำหลักการต่างๆ มาประยุกต์เข้าด้วยกัน อันได้แก่ การช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาความสามารถด้านภาษาแม่ การสร้างความภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งการส่งเสริมด้านการรับรู้ภาษาอังกฤษอย่างเป็นธรรมชาติ พร้อมๆ กับการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่างๆ (Diaz-Rico. 2007)

ถึงแม้หลักสูตรสองภาษาจะให้ความสำคัญกับหลักการข้างต้น แต่ในทางปฏิบัติพบว่าสามารถจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของท้องถิ่น ผู้ปกครอง จำนวนประชากรของผู้อพยพความพร้อมของสถานศึกษานโยบายด้านเศรษฐกิจและการศึกษาของแต่ละรัฐ เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบหลักสูตรแบ่งเป็นลักษณะในภาพรวมดังนี้ (Gonzalez; Yawkey; & Minaya-Rowe. 2006; Herrera; & Murry. 2005; Minaya-Rowe. 2008)

1. รูปแบบสองภาษาแบบถ่ายโอน (Transitional Bilingual Education Programs) ในรูปแบบนี้ นักเรียนเริ่มจากการเรียนวิชาต่างๆ เป็นภาษาแม่ในระดับอนุบาล และค่อยๆ ลดอัตราส่วนการใช้ภาษาแม่ให้น้อยลงจนกระทั่งใช้ภาษาอังกฤษทั้งหมดในที่สุด หลักสูตรรูปแบบนี้มักจัดให้กับนักเรียนที่มีภูมิหลังภาษาแม่เดียวกันเรียนด้วยกัน เพื่อพัฒนาทักษะภาษาและการเรียนเนื้อหาวิชาการอย่างไม่ขาดตอน ภาษาอังกฤษที่นักเรียนเรียนเพียงเล็กน้อยในช่วงแรก จะเน้นที่การสื่อสารทางการพูดมากกว่าการอ่านเขียน ครูพยายามใช้ภาษาง่ายๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอน (Estrada; & Ruiz-Escalante. 2009) การเรียนรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่จะถ่ายโอนเข้าสู่การเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดภายในเวลา 2 หรือ 3 ปี อย่างไรก็ตามมีนักวิชาการหลายท่านวิจารณ์ว่าหลักสูตรนี้คล้ายการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน จึงอาจทำให้นักเรียนรู้สึกแปลกแยกที่ชั้นเรียนของตนเองจึงต้องเรียนเป็นภาษาแม่ และไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเท่าที่ควร นอกจากนี้ นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ตั้งข้อสังเกตว่าลักษณะของหลักสูตรเน้นการ “ลดและ ลบ” (subtractive) ภาษาแม่ ดังนั้นเมื่อนักเรียนกลุ่มนี้ถ่ายโอนไปสู่ความสามารถในการเรียนและใช้ภาษาอังกฤษเต็มรูปแบบแล้ว อาจจะเสียความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีเพียงภาษาเดียว

2. รูปแบบสองภาษาสองทาง (Two-Way Bilingual Programs หรือ Dual-Language Programs) รูปแบบนี้เน้นความสมดุลของทั้งสองภาษา ให้ความสำคัญกับทั้งภาษาอังกฤษและภาษาแม่ของนักเรียนเท่าๆ หรือใกล้เคียงกัน มุ่งพัฒนาความสามารถ 3 ด้านคือ ความรู้และทักษะในเนื้อหาวิชาต่างๆ ความชำนาญด้านภาษาอังกฤษ และพัฒนาการด้านภาษาแม่ นักเรียนจะเรียนในหลักสูตรนี้เป็นเวลาค่อนข้างนาน เช่น อาจเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ทั้งนี้อัตราส่วนของการใช้ภาษาทั้งสองยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ของชุมชน และจำนวนนักเรียน เป้าหมายคือต้องการให้อัตราส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาแม่ เช่น ภาษาสเปนต่อภาษาอังกฤษในแต่ละวันควรอยู่ในอัตราส่วน 50: 50 แต่หลายโรงเรียนเริ่มจากใช้ภาษาแม่ร้อยละ 80 และภาษาอังกฤษร้อยละ 20 ในระดับต้นๆ และค่อยๆ เพิ่มน้ำหนักภาษาอังกฤษในระดับชั้นสูงขึ้น จนกระทั่งเป็น 50:50 ในที่สุด

ในช่วงเวลา 15 ปีที่ผ่านมา มีงานวิจัยจำนวนมากพบว่ารัฐและเขตการศึกษานิยมจัดหลักสูตร Two-Way Bilingual มากขึ้นเพราะเห็นว่าหลักสูตรมีจุดแข็งในการส่งเสริมทั้งด้านวิชาการให้เป็นไปตามมาตรฐานของแต่ละระดับชั้นและช่วยให้พัฒนาการทางด้านภาษาดำเนินต่อไป (Slavin; & Cheung. 2004) ในทำนองเดียวกันนักการศึกษาหลายท่าน เช่น เอสตราดา และคณะ (Estrada; & Ruiz-Escalante. 2009) ได้ทำการวิจัยและพบว่าหลักสูตรสองภาษาเต็มรูปแบบช่วยให้นักเรียนเรียนทั้งภาษาอังกฤษและเนื้อหาวิชาการได้เป็นอย่างดี โดยแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมคือให้ใช้ภาษาใดก็ได้ที่นักเรียนมีความถนัดไปก่อน ดังจะเห็นได้ว่าในขณะนี้โรงเรียนในรัฐเท็กซัส อย่างน้อย 366 โรงเรียนใช้หลักสูตรสองภาษาและพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง มีแรงจูงใจสูง และมีความกระตือรือร้นด้านการเรียนเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม บางรัฐ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย และ รัฐอริโซนา มีนโยบายให้นักเรียนใช้เวลาในการปรับตัวให้ใช้ภาษาอังกฤษโดยเร็วที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่าทั้งสองรัฐต้องการผลักดันให้นักเรียนได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เร่งรัดให้พร้อมที่จะใช้ภาษาอังกฤษ รัฐแคลิฟอร์เนียจึงได้ออกกฎหมายมาตรา 227 ในช่วงปีการศึกษา 1998 และ รัฐอริโซนาได้ออกมาตรา 203 ในปี 2000 (Arends. 2007: 74) เพื่อให้ผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาของรัฐดำเนินการจัดหลักสูตรให้สนองนโยบายดังกล่าว อันเป็นผลให้นักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาสเปน มีโอกาสเรียนในหลักสูตรสองภาษาน้อยลง และเขตการศึกษาจึงต้องหันมาเน้นจัดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองแทน

3.1.2 การสอนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในรูปแบบของภาษาที่สอง (ESL)

การจัดหลักสูตร ESL ยึดตามทฤษฎีและเหตุผลว่า ทักษะภาษาอังกฤษเท่านั้นที่จะช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอนตามมาตรฐานของหลักสูตร รวมทั้งเกรงว่าการใช้ภาษาแม่จะทำให้พัฒนาการด้านภาษาอังกฤษช้าลง ถึงแม้กระนั้นแนวทางของหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองก็ยังมีหลายรูปแบบย่อยๆ ดังนี้ (Gonzalez; Yawkey; & Minaya-Rowe. 2006; Herrera; & Murry. 2005; Minaya-Rowe. 2008)

1. รูปแบบที่แยกนักเรียนออกจากห้องเรียนปกติ (ESL Pull-out Programs) ในรูปแบบนี้ นักเรียน EL ที่เรียนวิชาต่างๆร่วมกับนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่จะถูกแยกออกมาจากชั้นเรียนปกติในบางคาบเรียนเพื่อมาเรียนภาษาอังกฤษในคาบเรียน ESL ในห้องเรียนที่จัดไว้เป็นพิเศษ โดยเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นพัฒนาการด้านภาษาเพื่อการสื่อสารทั่วไปที่ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และบรรยายภาคเป็นไปในลักษณะการเรียนการสอนซ่อมเสริม (remedial)

2. รูปแบบที่จัดนักเรียน ELL เรียนในชั้นเรียนปกติ และเสริมการสอน ESL ในชั้นเรียนปกตินั้น (ESL Push-in) รูปแบบนี้จะคล้ายกับ ESL Pull-out คือมีครู ESL โดยเฉพาะเป็นผู้รับผิดชอบสอน เพียงแต่ครูเข้าไปสอนทักษะภาษาให้แก่แก่นักเรียน ELL ในห้องเรียนแทนการแยกนักเรียน ELL ออกไปเรียนนอกห้องเรียน โดยนักเรียนกลุ่มนี้เพียงแค่นั้นเป็นกลุ่มเฉพาะนักเรียน ELL ด้วยกัน และแยกจากนักเรียนคนอื่นในคาบเรียนวิชาภาษา (Language Arts) ทั้งนี้ครู ESL ใช้สื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามระดับความสามารถของนักเรียน ทั้ง ESL Push-in และ ESL Pull-out ได้รับการวิจารณ์ว่าไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่าที่ควร และจากงานวิจัย พบว่ารูปแบบหลักสูตรมีจุดอ่อนที่นักเรียนต้องถูกแยกออกมาจากเพื่อนร่วมชั้นหรือถูกดึงออกไปจากชั้นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพื่อไปเรียนภาษาอังกฤษ จึงขาดโอกาสในการเรียนเนื้อหาวิชาที่เพื่อนร่วมชั้นเรียนอยู่ เพราะคาบเรียน ESL จัดซ้อนกับรายวิชาทั่วไป และบรรยายภาคเป็นไปในลักษณะการเรียนการสอนซ่อมเสริม (remedial) (Montecel; & Cortez. 2002: 15)

3. รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้มาอยู่ใหม่ (Newcomer Programs) การจัดหลักสูตรรูปแบบนี้ ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการปูพื้นฐานทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ โดยมุ่งเน้นที่การปรับพื้นฐานการอ่านออกเขียนได้ในระดับเบื้องต้นหรือการรู้หนังสือภาษาอังกฤษ (English Literacy) ที่จำเป็นเร่งด่วน โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ของรูปแบบนี้เป็นการบริการทางวิชาการให้แก่แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไปที่เพิ่งอพยพเข้าประเทศอเมริกา นักเรียนส่วนใหญ่ที่ได้รับการจัดให้เรียนในหลักสูตรนี้มักเป็นนักเรียนที่มีปัญหา ขาดโอกาสทางการศึกษาหรือมีปัญหาเกี่ยวกับความสามารถทั้งทางภาษาและวิชาการอื่นๆ มาจากประเทศของตน ที่ผ่านมามีพบว่านักเรียนเหล่านี้มีประสบการณ์การใช้ภาษาอังกฤษน้อยมากหรืออาจไม่มีเลย จึงจำเป็นต้องได้รับการปูพื้น

ฐานทั้งทางด้านทักษะภาษาอังกฤษ และจิตวิทยา เช่นครูจะพยายามสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนและปรับตัวเข้าสู่สังคมใหม่ที่ใช้ภาษาใหม่

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่อิงเนื้อหาวิชาทั่วไป (Content-Based ESL Sheltered English หรือ Content-Based ESL) หลักสูตรนี้เน้นการเรียนการสอนที่ใช้เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนเชิงวิชาการ เช่น สาระในวิชาวิทยาศาสตร์ คำศัพท์ที่ใช้ในแบบเรียนรายวิชาต่างๆ และโครงสร้างทางภาษาที่สำคัญในวิชาต่างๆ เช่นเดียวกับที่นักเรียนเจ้าของภาษาเรียน มากกว่าการสอนทักษะการสื่อสารเบื้องต้นทั่วไป จึงเหมาะกับนักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษระดับปานกลางทั้งนี้ ครู ESL เน้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาวิชาตามมาตรฐานหลักสูตรของระดับชั้นนั้นๆกำหนด จึงต้องสอนด้วยกลวิธี โดยอาจใช้กิจกรรมเป็นสื่อ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อนหรือใช้สื่อหลายชนิดประกอบกันเพื่อช่วยให้นักเรียนที่ยังเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองมีความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการตามข้อบังคับของหลักสูตรให้ใกล้เคียงกับนักเรียนที่เป็นเจ้าของภาษา อย่างไรก็ตามผลการวิจัยระบุว่าผู้เข้าใจผิดว่าการเรียนเนื้อหาสาระทางวิชาการไม่ต้องเข้มข้นมาก ครูจึงสอนเฉพาะความคิดรวบยอดหลักๆ ตัดรายละเอียดที่ซับซ้อนออกไป ทำให้ขาดรายละเอียดที่สำคัญ รวมทั้งครูอาจใช้สื่อมากเกินไปจนอาจทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าใจภาพรวมหรือความต่อเนื่องทั้งในรายวิชาเดียวกันและระหว่างรายวิชา (Minaya-Rowe. 2008)

5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาอังกฤษ (Structured English Immersion) แนวการจัดหลักสูตรลักษณะนี้มีส่วนคล้ายกับ Sheltered English ในแง่ของการสอนเนื้อหาวิชาการหลักๆทุกวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา โดยการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ เพราะเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ภาษา การรู้หนังสือ และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาต่างๆเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ครูจึงต้องใช้วิธีสอนที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาทุกด้านไปพร้อมๆกัน รูปแบบนี้ส่วนใหญ่จัดให้กับนักเรียนที่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษในระดับเบื้องต้นมาก่อนแล้ว

จากการวิจัยหลายเรื่องที่ยพยายามเปรียบเทียบข้อดีและข้อด้อยของแต่ละรูปแบบการจัดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษ ทำให้เห็นว่าทุกรูปแบบมีลักษณะเด่นต่างกันไป เช่น ถึงแม้เป้าหมายของแต่ละรูปแบบอาจต่างกันไปบ้าง แต่ในทางปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบต่างมุ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาที่จำเป็นอย่างเร่งด่วนทั้งด้านการเรียนในหลักสูตรและการสื่อสารในสังคม ซึ่งล้วนแต่มีประโยชน์ทั้งสิ้น (Weaver. 2005) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1 และ 2 โดยเฉพาะ และพบว่าทั้งรูปแบบที่แยกนักเรียนออกจากห้องเรียนปกติ และรูปแบบที่จัดนักเรียน ELL เรียนในชั้นเรียนปกติพร้อมกับการเสริมการสอน ESL ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านใกล้เคียงกันและนักเรียนมิได้รู้สึกแปลกแยกจากนักเรียนอเมริกันทั่วไปแต่อย่างใด (Yin. 2007)

ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดเป็นแนวทางการสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนที่อพยพเข้าประเทศอเมริกาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาประจำชาติได้โดยเริ่มตั้งแต่การปรับตัวด้านภาษาให้พร้อมที่จะเรียนร่วมกับนักเรียนอเมริกันทั่วไปตามที่หลักสูตรกำหนด

3.2 การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในอเมริกา

นอกจากนโยบายการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองแล้ว รัฐบาลสนับสนุนให้นักเรียนชาวอเมริกันเองมีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศด้วย เพื่อให้รู้เท่าทันประเทศต่างๆ ดังจะเห็นได้จากความพยายามขององค์กรวิชาชีพที่ใช้ชื่อว่าสภาการสอนภาษาต่างประเทศแห่งประเทศอเมริกา (American Council on the Teaching of Foreign Languages. 1999: Online) ที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานและจุดประสงค์หลักของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทั้ง 5 ประการคือ การสื่อสาร (communication) ความเข้าใจวัฒนธรรมอื่น (cultures) การเชื่อมโยงภาษากับรายวิชาอื่นๆ (connections) การเปรียบเทียบความคล้ายและความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม (comparisons) และ การรู้และใช้ภาษาเพื่อเป็นสมาชิกของสังคมโลก (communities) และที่ผ่านมานับตั้งแต่มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับโรงเรียน การจัดหลักสูตรมีหลายรูปแบบด้วยกัน แต่ที่เห็นได้ชัดเจนมีดังนี้ (Fortune; & Tedlick. 2003: Online; Lenker; & Rhodes. 2007; Reeves. 1989)

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาอย่างเต็มรูปแบบ (Total Immersion) ที่เน้นให้นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศนั้นๆ ตลอดเวลาที่อยู่ที่โรงเรียน ทั้งในห้องเรียนวิชาต่างๆ ซึ่งการเรียนการสอนทุกวิชาจะใช้ภาษาต่างประเทศรวมไปถึงการติดต่อสื่อสารนอกห้องเรียนเช่นการประกาศต่างๆ ช่วงพักทานอาหารกลางวัน และเอกสารอื่นๆ เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่านักเรียนถูกห้อมล้อมไปด้วยบรรยากาศของการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อยร้อยละ 90 ของเวลาทั้งหมดที่อยู่ที่โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนซึมซับการใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมของภาษานั้นๆ อย่างเต็มที่

รูปแบบนี้ยังมีชื่อเรียกที่เพิ่มรายละเอียดอีก 4 ชื่อเพื่อให้เห็นความแตกต่างตามระดับชั้นหรืออายุของนักเรียนที่เริ่มเรียนในหลักสูตรที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาอย่างเต็มรูปแบบ ได้แก่ (1) การเริ่มเรียนตั้งแต่ระยะแรกที่เริ่มเข้าโรงเรียนหรือมีอายุประมาณ 5-6 ปี (Early Immersion) (2) เริ่มเรียนช่วงประมาณชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือมีอายุประมาณ 9 - 10 ปี (Middle Immersion) (3) เริ่มเรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาตอนต้นแล้ว หรือเมื่อมีอายุประมาณ 11 - 14 ปี (Late Immersion) และ (4) เริ่มเมื่อเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (Late-Late Immersion)

งานวิจัยหลายเรื่องยืนยันข้อดีของการจัดการศึกษารูปแบบดังกล่าวนี้ เช่นงานวิจัยของ เบเคอร์ (Baker. 1993) ระบุว่านักเรียนที่เรียนในหลักสูตรที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน และเรียนต่อไปอีกจนถึงอายุประมาณ 11 ปี จะมีความสามารถด้านทักษะฟังและอ่านใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาและไม่เป็นอุปสรรคต่อทักษะการพูดภาษาแม่แต่อย่างใด

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาเพียงบางส่วน (Partial Immersion) มีลักษณะโครงสร้างและวัตถุประสงค์คล้ายกับรูปแบบหลักสูตรที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาอย่างเต็มรูปแบบเพียงแต่ลดเวลาการเรียนในห้องเรียนและการใช้ภาษานอกห้องเรียนให้เหลือเพียงประมาณร้อยละ 50 ถึง ร้อยละ 89 เท่านั้น

3. รูปแบบการสอนภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษา (Foreign Language in the Elementary School หรือ FLES) เน้นให้นักเรียนระดับประถมศึกษาเริ่มต้นเคยกับภาษาใหม่ โดยเริ่มจากให้มีทักษะสื่อสารด้านการฟังและการพูดมากกว่ากฎเกณฑ์ไวยากรณ์ รวมทั้งรับรู้วัฒนธรรมของชนชนิตที่ใช้ภาษานั้นๆ ทั้งนี้อาจสอนเพียงสัปดาห์ละ 2 ถึง 5 คาบเรียน

4. รูปแบบการสอนภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษาที่อิงเนื้อหาวิชา (Content-Based Foreign Language in the Elementary School) รูปแบบนี้คล้ายกับ FLES เพียงแต่ใช้เนื้อหาวิชาหรือสาระสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษาเป็นหลัก กิจกรรมการเรียนการสอนในคาบเรียนวิชาภาษาต่างประเทศจึงเชื่อมโยงกับสิ่งที่นักเรียนเรียนในวิชาทั่วไป เช่น คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ความสามารถด้านการสื่อสารที่ได้จึงคาบเกี่ยวทั้งทักษะภาษาและการใช้ภาษาในบริบทของแต่ละวิชา

5. รูปแบบการสอนภาษาต่างประเทศในฐานะประสบการณ์ใหม่ (Foreign Language Experience หรือ FLEX) รูปแบบนี้มุ่งเพียงให้นักเรียนได้รู้จักภาษาต่างประเทศและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นๆ มากกว่าการพัฒนาทักษะภาษาอย่างจริงจัง ทั้งนี้ นักเรียนจะมีคาบเรียนวิชาภาษาต่างประเทศเพียงสัปดาห์ละประมาณ 1 หรือ 2 คาบเท่านั้น และการเรียนการสอนมักจะใช้ภาษาแม่เป็นสื่อ

จากลักษณะหลักสูตรทั้ง 5 รูปแบบข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หลักว่าต้องการให้นักเรียนมีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศลึกซึ้งเพียงใด จากนั้นจึงกำหนดโครงสร้างหลักสูตรว่าจะให้เรียนภาษานั้นๆ มากน้อยเพียงใด จัดบรรยากาศนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการใช้ภาษาอย่างไร จำนวนก็คาบเรียนต่อสัปดาห์ เรียนเฉพาะตัวภาษาหรือจะผสมผสานเนื้อหาวิชาการไปด้วยกัน ตลอดจนบทบาทของภาษาแม่ ซึ่งคำตอบทั้งหมดเป็นองค์ประกอบให้ผู้รับผิดชอบและผู้บริหารกำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้นักเรียนชาวอเมริกันได้เรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อยอีกหนึ่งภาษา

5. การประยุกต์ใช้รูปแบบหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและการสอนภาษาต่างประเทศในอเมริกาสำหรับโรงเรียนในประเทศไทย

ที่ผ่านมา ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่มีบทบาทมากที่สุดในประเทศไทยเรา ทั้งในด้าน ตลาดแรงงาน ธุรกิจ การติดต่อสื่อสาร การพัฒนาประเทศ ความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ๆ ในโลกไร้พรมแดน และทั้งหมดนี้เป็นแรงผลักดันให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความสำคัญกับการสอนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ในระบบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับโรงเรียนทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้มีความพยายามต่อเนื่องที่จะยกระดับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อให้เด็กไทยใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือการเปิดหลักสูตรในลักษณะต่างๆในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนด้วยความมุ่งมั่นที่จะช่วยให้เด็กไทยเรามีประสบการณ์ได้เรียน ได้ใช้ภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียนที่เรียกกันว่า English Program หรือ Mini English Program หรือ Intensive English Program (กระทรวงศึกษาธิการ. สถาบันภาษาอังกฤษ. 2553: ออนไลน์) เป็นต้น จนกระทั่งล่าสุดที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้โรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำรณรงค์สอนวิชาหลักๆ เช่น คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นภาษาอังกฤษ และเมื่อไม่นานมานี้ คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองได้กำหนดนโยบายให้ช่วงปี พ.ศ. 2552 - 2561 เป็นช่วงขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงพัฒนา โดยระบุว่า พลเมืองไทยควรมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี เพื่อเป็นแนวทางยกระดับคุณภาพและมาตรฐานเทียบเคียงกับระดับสากล (คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. 2553: ออนไลน์)

หากพิจารณาการจัดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเราโดยใช้รูปแบบหลักสูตรทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น อาจพบว่าในภาพรวมแล้วภาษาอังกฤษในประเทศไทยเป็นเพียงภาษาต่างประเทศ หรือภาษาสากลเท่านั้น มิได้เป็นภาษาแม่หรือภาษาที่สองแต่อย่างใด ดังที่ฟอร์เมอร์ Former (2005) ศึกษาจากการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา พบว่าการสอนภาษาอังกฤษในสภาพจริงโดยทั่วไปนั้น แตกต่างจากริบทของการสอนภาษาอังกฤษอย่างสิ้นเชิง ทั้งๆ ที่นโยบายการศึกษาประสงค์ให้นักเรียนไทยสามารถเข้าถึงและกลมกลืนไปกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการให้มีความสามารถทางภาษาใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา เพราะฉะนั้นแนวทางการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองทั้งแบบที่แยกนักเรียนออกมา (Push-in) หรือที่ครูเข้าไปสอนเฉพาะกลุ่มในห้องเรียนปกติจึงไม่น่าจะเป็นแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามสภาพสังคมของโรงเรียนทั่วไปนัก (ทั้งนี้มิได้รวมโรงเรียนนานาชาติที่ใช้หลักสูตรนานาชาติไว้ในกลุ่มโรงเรียนทั่วไปนี้) ดังนั้นแนวทางที่น่าจะนำมาปฏิบัติได้จริงจึงควรเป็นรูปแบบหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศทั้ง 5 รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น Immersion แบบต่างๆ ที่เน้นให้นักเรียนได้รับปัจจัยป้อนเข้า (Input) เกี่ยวกับภาษา เพื่อให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษ

ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นหรืออ่านออกเขียนได้ อันจะเป็นฐานไปสู่การเรียนสาระวิชาต่างๆ หรือ FLEX ที่เพียงแค่นี้ให้นักเรียนเริ่มรู้จักภาษาอังกฤษก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเป้าหมายหลักที่เราต้องการให้นักเรียนไทยเรามีความสามารถด้านภาษาอังกฤษมากน้อยลึกซึ้งเพียงใด เช่นเพียงแค่ทักษะพื้นฐานเพื่อการสื่อสารทั่วไป (Basic Interpersonal Communication Skills หรือ BICS) ก็อาจจัดหลักสูตรโดยประยุกต์รูปแบบการสอนภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษา (FLES) แต่ถ้าประสงค์ให้มีความสามารถในการใช้ภาษาในด้านวิชาการด้วย (Cognitive Academic Language Proficiency หรือ CALP) (Cummins. 1991) ก็อาจใช้รูปแบบ Immersion ลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังเช่นในประเทศญี่ปุ่นที่กำลังนิยมจัดหลักสูตรที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาทั้งอย่างเต็มรูปแบบ (Total Immersion) และ บางส่วน (Partial Immersion) ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น (Early Immersion) หรืออย่างน้อยที่สุดคือใช้รูปแบบที่อิงเนื้อหาวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Sports, Science & Technology) ที่มุ่งหวังให้นักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปมีความสามารถด้านการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีความสามารถในระดับวิชาชีพ และโรงเรียนนาร่องต่างๆที่ใช้หลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในประเทศญี่ปุ่นเองว่าประสบความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนเป็นอย่างดี (Johnson. 2007)

งานวิจัยที่ใช้ระยะเวลา 3 ปีของ ริฟคิน (Rifkin. 2005) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศแบบดั้งเดิม กับแบบ Immersion ซึ่งศึกษากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยชาวอเมริกันที่เรียนภาษารัสเซียเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวนประมาณ 300 คน ระบุว่าหลักสูตรและวิธีสอนตามรูปแบบ Immersion ส่งผลดีต่อพัฒนาการทางภาษาทุกทักษะและไวยากรณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจำนวนชั่วโมงหรือระยะเวลาที่ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาเป้าหมายส่งผลต่อการเรียนภาษาอย่างเห็นได้ชัด ผลการวิจัยของ Rifkin นี้ สนับสนุนการจัดหลักสูตรแบบ Immersion

อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยในประเทศฮ่องกงที่จัดหลักสูตรแบบ Full Immersion และพบว่าถ้านักเรียนยังไม่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศอย่างเพียงพอ อาจเป็นอุปสรรคในการเรียนเนื้อหาวิชาการได้ และนักเรียนอาจรู้สึกว่าจะเน้นที่อย่างใดอย่างหนึ่งก่อน (March; Hau; & Kong. 2000) ทั้งนี้สอดคล้องกับ อซาวาริลยา และ ช็อท (Echevarria; & Short. 2004) ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่เน้นทั้งภาษาเป้าหมายและการเรียนเนื้อหาวิชาการไปพร้อมๆกัน อาจจะไม่เหมาะกับทุกสถานการณ์เสมอไป เช่นในบางบริบท นักเรียนอาจมีพื้นฐานทางวิชาการไม่สอดคล้องหรือไม่ดีพอ ทำให้รู้สึกว่าการเรียนภาษาเป็นเรื่องยาก ในขณะเดียวกัน เมื่อทักษะการใช้ภาษาเป้าหมายไม่ดีพอ ก็ส่งผลให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาการ

สำหรับโรงเรียนในประเทศไทยนั้นได้ดำเนินการใช้หลักสูตรรูปแบบที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาเพียงบางส่วน (Partial Immersion) โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนบางรายวิชาในบางโรงเรียน แต่ต้องยอมรับว่าส่วนใหญ่ยังคงสอนภาษาอังกฤษในฐานะวิชาหนึ่งในหลักสูตรเท่านั้นซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาอื่นๆ ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จึงยังห่างไกลจากรูปแบบที่เน้นการกลมกลืนไปกับภาษาอย่างเต็มรูปแบบ (Total Immersion) ที่ยอมรับกันทั่วไปว่าสนับสนุนพัฒนาการด้านภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงกระนั้นการเลือกใช้รูปแบบย่อยรูปแบบหนึ่งของ Immersion ก็ย่อมจะมีประสิทธิภาพได้เช่นกัน แต่จะเต็มหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญและสอดคล้องกัน 3 ประการคือ จุดประสงค์หลักและความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่ชัดเจน เวลาที่สามารถจัดให้กับการใช้ภาษาอังกฤษของโรงเรียน และ ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ วิธีสอน หรืออาจรวมไปถึงความรู้ในเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างแท้จริง (Shrum; & Glison. 1994) นอกจากนี้ ควรมีการประเมิน พิจารณา ความพร้อมของแต่ละโรงเรียน ความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ และที่สำคัญที่สุดคือคุณภาพของครูที่จะสามารถเป็นตัวขับเคลื่อนให้การใช้หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลดีที่สุด ดังตัวอย่างจากผลการวิจัยของ สิทธิ จิตต์นิลวงศ์ (2553) ที่พบว่าปัญหาด้านต่างๆ ของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนสองภาษา เกี่ยวข้องกับการขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจในหลักสูตร ปริมาณและคุณภาพของครูที่เป็นเจ้าของภาษาไม่เป็นไปตามนโยบาย

ทั้งนี้คุณภาพของครูจัดว่าเป็นตัวแปรหลัก ดังที่รีฟส์ (Reeves. 1989) กล่าวไว้ว่าครูที่จะสอนภาษาต่างประเทศต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการคือ ความสามารถในการใช้ภาษาควรใกล้เคียงกับเจ้าของภาษานั้นๆ เข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาความรู้ด้านกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีสอนภาษาที่สองและประสบการณ์การสอน นอกจากนี้ เลนเกอร์และโรดส์ (Lenker; & Rhodes. 2007) ได้เพิ่มเติมว่าครูต้องมีทักษะภาษาขั้นสูง (advanced language skills) และรอบรู้ด้านวิชาการในหลักสูตรระดับชั้นที่สอนเพื่อจะได้สอนภาษาควบคู่ไปกับการแทรกความรู้วิชาต่างๆไปด้วย หรือในทางกลับกันต้องสามารถสอนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยใช้ภาษาอังกฤษที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งภาษาและวิชาการ ซึ่งทั้งการจัดรูปแบบหลักสูตร รวมทั้งการผลิตและพัฒนาครู ล้วนเป็นงานใหญ่สำหรับสถาบันที่รับผิดชอบด้านการผลิตครูต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. สถาบันภาษาอังกฤษ. (2553). **นโยบายหลักการดำเนินโครงการEP**. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2553, จาก [http://www.englishobec.net /index.php?option=com_content&task](http://www.englishobec.net/index.php?option=com_content&task)
- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. (2553). **การปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง สร้างคนไทยเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ**. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2553, จาก <http://www.moc.moe.go.th/node/2003>.
- ลิทธิ จิตต์นิลวงศ์. (2553). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนสองภาษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- American Council on the Teaching of Foreign Languages. (1999). **National Standards for Foreign Language Education**. Retrieved November 2, 2009, from <http://www.actfl.org/i4a/pages/index.cfm?pageid=3392>
- Arends, Richard. (2007). **Learning to Teach**. 7th ed. New York: Random.
- Baker, Colin. (1993). **Foundations of Bilingual Education and Bilingualism**. Clevedon, OH: Multilingual matters.
- Carrasquillo, Angela; & Rodriguez, Vivian. (1996). **Language Minority Students in the Mainstream Classroom**. England: Multilingual.
- Christian, Donna., Pufahl, Ingrid, & Rhodes, Nancy. (2005). **Fostering Foreign Language Proficiency: What the U.S. Can Learn from Other Countries**. Retrieved June 8, 2010, from http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/16/ae/16.pdf
- Cobb, Charlene. (2004). **Improving Adequate Yearly Progress for English Language Learners**. Naperville, IL: Learning Point Associates.

- Cummins, James. (1991). Interdependence of L1 and L2 Proficiency in Bilingual Children. In **Language Processing in Bilingual Children**. Edited by Bialystock. pp. 70-89. Cambridge: Cambridge University Press.
- Diaz-Rico, Lynne. (2007). **Strategies for Teaching English Learners**. 2nd ed. Boston: Pearson.
- Echevarria, Jana; & Short, Deborah. (2004). Using Multiple Perspectives in Observations of Diverse Classrooms: The Sheltered Instruction Observation.
- Protocol (SIOP), In **Observational Research in U.S. Classrooms: New Approaches for Understanding Cultural and Linguistic Diversity**. Edited by H. Waxman, R. Tharp, & S. Hilberg. Boston: Cambridge University Press.
- Estrada, Veronica; Gomez Leo; & Ruiz-Escalante, Agustin. (2009). Let's Make Dual Language the Norm. **Educational Leadership**. 66(7): 54-58.
- Former, Ross. (2005). **Teaching EFL in Thailand: A Bilingual Study**. M.A. Thesis Abstract (University of Technology, Sydney). Retrieved August 15, 2010 from <http://epress.lib.uts.edu.au/dspace/bitstream/handle/2100/552/02whole.pdf?sequence=2>
- Fortune, Tara; & Tedlick, Diane. (2003). **What Parents Want to Know about Foreign Language Immersion Programs**. Retrieved May 2, 2010 from <http://www.cal.org/resources/digest/0304fortune.html>
- Gonzalez, Virginia; Yawkey, Thomas; & Minaya-Rowe, Liliana. (2006). **English-as-a- Second-Language (ESL) Teaching and Learning: Pre-K-12 Classroom Applications for Students' Academic Achievement and Development**. Boston: Pearson.
- Herrera, Sococcoro; & Murry, Kevin. (2005). **Mastering ESL and bilingual methods: Differentiated instruction for culturally and linguistically diverse (CLD) Students**. Boston: Pearson Education.

- Johnson, Michael. (2007). **Immersion Language Education: A Model for English Education in Japan**. Retrieved November 14, 1009 from <http://fruit.fnd.muroran-it.ac.jp/cognitive/2007/article01.pdf>
- Kindler, Anneka. (2002). **Survey of the States' Limited English Proficiency Students and Available Educational Programs and Services. 2000-2001 Summary Report**. Washington, DC: National Clearing House for English Language Acquisition and Language Instruction Educational Programs.
- Lenker, Ashley; & Rhodes, Nancy. (2007). **Foreign language Immersion Programs: Features and Trends Over Thirty-Five Years**. Retrieved May 14, 2010 from <http://www.carla.umn.edu/immersion/acie/vol10/BridgeFeb07.pdf>
- March, Herb; Hau, Kit-Tai; & Kong, Chit-Kwong. (2000). Late immersion and language of instruction in Hong Kong high schools: Achievement growth in language and nonlanguage subjects. **Harvard Educational Review**. 7(3): 303-346.
- McAdam, Marlyn. (1998). **TESOL Joins Forces with NABE and CAL to Strengthen Bilingual Education**. Retrieved July 17, 2009 from http://www.tesol.org/s__tesol/sec__document.asp?CID=197&DID=790
- Meyer, Lois. (2000). Language Barriers to meaningful Instruction for English Learners. **Theory into Practice**. 39: 228-236.
- Minaya-Rowe, Liliana. (2008). Options for English language learners. **School Administration**. 65(10): 16-20.
- Montecel, Robledo; & Cortez, Jozie. (2002). Successful bilingual education programs: Development and the dissemination of criteria to identify promising and exemplary practices in bilingual education at the national level. **Bilingual Research Journal**. 26: 1- 22.

National Association of Bilingual Education. (2009). Does Bilingual Education Really Work?

Retrieved June 2, 2010 from http://www.nabe.org/b__ed__effective.html.

National Education Association. (2008). **English Language Learners Face Unique Challenges.**

Retrieved June 2, 2010 from http://www.nea.org/asests/docs/mf__PB05__Ell.pdf.

Reeves, Jane. (1989). **Elementary School Foreign Language Programs.** (ERIC Document

Reproduction Service No. ED 309652).

Rennie, Jeanne. (1993). **ESL and Bilingual Program Models.** (ERIC Document Reproduction Service

No. ED 362070).

Rifkin, Benjamin. (2005). A Ceiling Effect in Traditional Classroom *Foreign Language* Instruction: Data

from Russian. **The Modern Language Journal.** 89: 3-18.

Shrum, Judith., & Glison, Eileen. (1994). **Teacher's Handbook: Contextualized Language**

Instruction. Boston: Heinle and Heinle.

Slavin, Robert; & Cheung, Alan. (2004). How Do English Language Learners Learn to Read?

Educational Leadership. 61(6): 52-57.

Thomas, Wayne, & Collier, Virginia. (2002). **A National Study of School Effectiveness for Language**

Minority Students' Long-term Academic Achievement. Santa Cruz, CA: Center for Research

on Education, Diversity and Excellence, University of California-Santa Cruz. Retrieved April 24,

2010 from http://repositories.cdlib.org/crede/finalrpts/1__1__final

U.S. Department of Education. (2002). **Survey of the States' Limited English Proficient Students:**

Available Educational Programs and Services 1999-2000 Summary Report. Washington, DC:

National Clearing House for English language Acquisition and Language Instruction Educational

Programs.

_____. (2005). **Developing Programs for English Language Learners: Glossary.** Retrieved February 23, 2010 from <http://www.ed.gov/about/offices/list/ocr/ell/glossary.html>.

Weaver, Laura. (2005). **A Program Evaluation of English Language Learner Programs in Selected Districts in Southwest Missouri.** Dissertation Abstracts International. (UMI No. AAT 3185109) Retrieved August 19, 2010, from Dissertations and Theses Database.

Yin, Lishu. (2007). **Pullout and Inclusion Programs for ESL Students: A study of Reading Achievement.** Dissertation Abstracts International (UMI No. AAT 3256017) Retrieved August 19, 2010, from Dissertations and Theses Database.